Hukuk Bölümü 2010/207 E., 2011/61 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : Ş. K.

Davalı : İnönü Üniversitesi Rektörlüğü

Vekilleri : Av. S. Ç. - Av. E. H.

O L A Y : İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalına ait boş bulunan bir adet Araştırma Görevlisi kadrosu, Lisansüstü eğitim yaptırılmak üzere 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 35. maddesi uyarınca geçici olarak Ortadoğu Teknik Üniversitesine tahsis edilmiş ve öğretim üyesi yetiştirme kapsamında anılan Üniversiteye kadrosu ile birlikte gönderilen davacıdan, Ankara 22. Noterliğince düzenlenen 15.1.2004 tarih ve 0642 sayılı taahhüt ve kefalet senedi alınmıştır.

Davacının Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanlığına verdiği dilekçe ile 15.10.2007 tarihi itibariyle görevinden istifa etmek istemesi üzerine; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca 21.11.2007 tarih ve 5076 sayılı yazı ile, davacının istifa talebinde bulunması ve bu isteğinin davalı Üniversite tarafından uygun görülmesi nedeniyle söz konusu kadronun Üniversitesine iadesi, taahhüt ve kefalet senedine göre işlem yapılması gerektiğinin bildirilmesinden sonra davacının 15.10.2007 tarihi itibariyle başarısız olması nedeniyle mecburi hizmet hesaplaması yapılarak 69.004,62 TL anapara ve 2.346,16 TL faiz olmak üzere toplam 71.350,78 TL nin, imzalamış olduğu yüklenme senedi gereğince nakden veya defaten banka hesabına yatırılması gerektiği yolundaki işleme davacının itiraz etmesi üzerine İnönü Üniversitesi Hukuk Müşavirliğinin davacı hakkında işlem başlatıldığından dilekçeye herhangi bir işlem yapılmadığı yönündeki 7.10.2009 gün ve 4357 sayılı işlemi ile taahhüt ve kefalet senedinin iptali istemiyle idare mahkemesinde dava açılmıştır.

Davalı idare vekillerince, birinci savunma dilekçesinde, Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan 23.05.1997 tarih ve 22997 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisansüstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmeliğin 4 'üncü maddesinde, atama işleminden önce adaylardan, kendilerine kadrosu tahsis edilen Üniversitede, 2547 Sayılı Kanunun 35'inci maddesi şartları içinde Lisansüstü Eğitim, Öğretim süresi (tatiller dahil) kadar mecburi hizmeti yerine getirmek zorunda olduklarına dair bir Taahhüt ve Kefalet Senedi alınacağının belirtildiğini; bu hükme istinaden davacıdan alınan Taahhütnamenin 3. maddesinde "Üniversitesine dönüp mecburi hizmetimi ifa etmek üzere göreve başladıktan sonra mecburi hizmetim bitmeden istifa ederek ayrılmam, çekilmiş sayılmam veya bir ceza nedeniyle memurluktan çıkarılmış olmam halinde bana yapılan ödemelerin tümünü eksik kalan mecburi hizmet süremle orantılı alarak %50 ve yasal faiziyle birlikte nakden ve defaten ya da bana verilen süre içinde eşit taksitlerle ödeyeceğim" taahhüdüne yer verilmiş olduğunu; bu durumda idarenin kişi üzerindeki zorlayıcı ve tek taraflı iradesinden bahsedilemeyeceğini, zira kişinin özgür iradesiyle, zorlayıcı etki olmadan Taahhüt ve Kefalet Senedi imzaladığını; dava konusu işlemde idari işlem olmanın temel şartı olan kamu makamları tarafından tesis edilmiş olma şartının gerçekleşmediğini, davacının imza ettiği taahhüt ve kefalet senedinin, idarelerince tek taraflı ve kamu gücü kullanılarak tesis edilen bir idari işlem olmadığı gibi, Özel Hukuk hükümleri bağlamında Üniversitelerinin taraf olduğu sözleşme de olmadığını, bu nedenle uyuşmazlık konusunun adli yargının görev alanına girdiğini ileri sürerek, görev itirazında bulunmuşlardır.

MALATYA İDARE MAHKEMESİ ; 17.2.2010 gün ve E:2009/1867 sayı ile, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35.maddesi hükmüne yer verdikten sonra; dosyanın incelenmesinden, davacının, İnönü Üniversitesi adına Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmakta iken, 15.10.2007 tarihinde istifa etmesi nedeniyle İnönü Üniversitesi lehine yüklendiği senede dayalı olarak borçlandırma işleminin ve taahhüt ve borç senedinin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığının anlaşılmakta olduğu; davacının verdiği taahhütname ve kefalet senedinin, ilgilinin 2547 sayılı Yasanın 35'inci maddesi uyarınca bir başka üniversitede kadrosu nakledilmek suretiyle Araştırma Görevlisi statüsünde görevlendirilmesindeki önemli etkisi dikkate alındığında, davacının bu taahhütname ve kefalet senedini idare ile eşit düzeyde olarak, isteği ve özgür iradesi ile imzaladığının kabulü mümkün olmadığından, ortada özel hukuk alanını ilgilendiren bir uyuşmazlık bulunduğunu söylemeye imkan bulunmadığı; buna göre, davacının imzaladığı taahhütname ve kefalet senedinde yer alan mali yaptırımların hayata geçirilmesine yönelik borçlandırmaya ilişkin uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle; davalı idarenin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı idare vekillerinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolundaki dilekçesi üzerine dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI ; Konunun çözümü için uyuşmazlığın temelini oluşturan işlemin incelenmesinin gerektiği; uyuşmazlığın, taraflar arasındaki sözleşmeden diğer bir ifadeyle yüklenme ve kefalet senedinde yer alan borçtan kaynaklandığı; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun öğretim elemanı yetiştirmeye ilişkin 35. maddesinden bahisle; olayda, davacının Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümünde görevlendirilmeden önce Ankara 22. Noterliğinde tasdik edilen 15.1.2004 tarih ve 0642 yevmiyeli nolu yüklenme senedi ve kefalet senedi ile, mecburi hizmet süresi dolmadan hizmetinde bulunduğu Yüksek Öğretim Kurumu ve mecburi hizmetinin devredildiği kurum tarafından görevden çekilmiş sayıldığında mecburi hizmetine tekabül eden ödemelerin tamamının ve % 50 fazlası ile ayrıca bu ödemelere ilişkin sarf tarihinden itibaren hesaplanacak yasal vs. vergi ve kanuni ödemelerle birlikte İnönü Üniversitesi emrine nakden ve defaten ödemeyi kabul ve taahhüt ettiği, söz konu yüklenme ve kefalet senedi ile, Üniversiteye karşı mecburi hizmet yükümlülüğü ya da parasal karşılığı taahhüt edilmek suretiyle Üniversite ile araştırma görevlisi arasında tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini içeren bir sözleşme ilişkisi kurulduğunun açık olduğu; dolayısıyla, taraflar arasındaki sözleşmeden diğer bir ifadeyle yüklenme ve kefalet senedinde yer alan alacak-borç ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli bulunduğu; bu nedenlerle, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin 1/a fıkrasında,idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının, idari dava türleri arasında sayıldığı; dava konusu işlemin niteliğinin ortaya konabilmesi açısından, davacının verdiği ve müteselsil kefilleri ile birlikte imzaladığı taahhütname ve kefaletnamenin bir bütün olarak incelenip değerlendirilmesinin zorunlu olduğu; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesinin 2 nci ve 3 üncü fıkralarından bahisle, bir üniversitede görev yapan öğretim elemanın kadrosunun başka bir üniversiteye nakledilmesindeki amacın, ilgililerin akademik gelişimini sağlamak olduğu, kurumların bu gelişimin maliyetlerini üstlenirken öğretim elemanlarının gelişim sürecinde elde ettikleri bilgi ve tecrübelerinin, hizmet götürdükleri üniversiteye veya üniversite öğrencilerine yansıtılmasını gözetmek ve sağlamak durumunda oldukları dikkate alındığında, idarelerce bu hizmet yansımasını ve kamu yararını gerçekleştirmek için başka bir

kurumda görevlendirdiği veya kadrosuyla naklettiği öğretim elemanlarının geri dönüşünü sağlamak üzere önlemler alabileceği, bunun için ilgili yönetmelikte kişilere mecburi hizmet yükümlülüğü veya taahhütname ve kefalet senedi imzalatmak şeklinde yaptırımlar öngören düzenlemeler yapılabileceğinin yargı kararlarıyla kabul edilmiş bulunduğu; nitekim 2547 sayılı Yasanın 35 inci maddesinde belirtilen kamusal yararın elde edilmesine yönelik olmaları nedeniyle bu hükme dayanılarak çıkartılan Yönetmelikte hukuka aykırılık bulunmadığı, ayrıca, taahhütname ve kefalet senedinin ilgili idarelerce kamu gücüne dayalı, tek taraflı irade ile düzenlendiği ve ilgililerine hizmet gereğinin bir koşulu olarak imzalattırıldığı hususlarının, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 15.11.2002 günlü, E:2002/557, K:2002/809 sayılı kararı ile hükme bağlandığının bilinmekte olduğu; bu durumda, 2547 sayılı Yasanın 35 inci maddesi uyarınca başka bir üniversitede öğretim üyesi yetiştirme programı kapsamında eğitim yapmak üzere görevlendirilmesindeki amaç göz önüne alındığında, davacının taahhüt ve kefalet senedini idare ile eşit düzeyde olarak, isteği ve özgür iradesi ile imzaladığının kabulü mümkün olmadığı gibi, bu senedin ihtiva ettiği yaptırımların, kamu hukuku düzenlemeleri ve hizmet gereklerine dayandığı gerçeği karşısında, senedin icrası aşamasında ortada özel hukuk alanını ilgilendiren bir uyuşmazlığın varlığından söz etmeye olanak bulunmadığından, idarece kamu gücüne dayanılarak ve tek yanlı irade ile kurulan taahhüt ve kefalet senedinde yer alan mali yaptırımların uygulanmasına ilişkin işlemin iptali isteminden doğan uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı; bu nedenlerle, 2247 sayılı Kanun'un 13 üncü maddesi uyarınca yapılan başvurunun kabulüne hukuki olanak bulunmadığı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Sıddık YILDIZ, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 4.4.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı idare vekillerinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ'ın davada adli yargının, Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2547 sayılı Kanun'un 35. maddesi uyarınca davalı Üniversite adına Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmakta olan davacının istifa etmesi nedeniyle, davalı Üniversite lehine yüklendiği senede dayalı yapılan borçlandırma işlemi ile taahhüt ve kefalet senedinin iptali istemiyle açılmıştır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 35. maddesinde, "Yükseköğretim kurumları; kendilerinin ve yeni kurulmuş ve kurulacak diğer yükseköğretim kurumlarının ihtiyacı için yurt içinde ve dışında, kalkınma planı ilke ve hedeflerine ve Yükseköğretim Kurulunun belirteceği ihtiyaca ve esaslara göre öğretim elemanı yetiştirirler.

(Ek fıkralar: 17/8/1983 - 2880/18 md.) Öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin araştırma görevlisi kadroları, araştırma veya doktora çalışmaları yaptırmak üzere başka bir üniversiteye, Yükseköğretim Kurulunca geçici olarak tahsis edilebilir. Bu şekilde doktora veya tıpta uzmanlık veya sanatta yeterlik payesi alanlar, bu eğitimin sonunda kadrolarıyla birlikte kendi üniversitelerine dönerler.

Yurt içi veya yurt dışında yetiştirilen öğretim elemanları, genel hükümlere göre bağlı oldukları yükseköğretim kurumlarında mecburi hizmetlerini yerine getirmek zorundadırlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükseköğretim kurumlarında görev verilmez. Özel kanunlarla getirilen mecburi hizmet çalışmaları bu hüküm dışındadır" hükmü yer almıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında başka bir üniversiteye gönderilen davacının, noterde düzenlenen ve kendisi ile kefilleri tarafından imzalanan taahhüt ve kefalet senedi ile, hesabına eğitim gördüğü Üniversiteye karşı, mecburi hizmet ya da parasal karşılığını taahhüt etmek suretiyle yükümlülük altına girdiği, ancak, mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeden görevinden istifa etmesi nedeniyle davalı idarece, söz konusu taahhüt ve kefalet senedi içeriğinde yer alan parasal yaptırımların icrası amacıyla tesis edilen borçlandırma işleminin ve taahhüt ve kefalet senedinin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu duruma göre, taahhüt ve kefalet senedinin davacı ve kefilleri tarafından tek taraflı olarak imzalanarak idareye karşı taahhütte bulunulması karşısında, davalı idare tarafından taahhüt ve kefalet senedi uyarınca mecburi hizmet karşılığının tahsili amacıyla davacı hakkında düzenlenen işlemin iptali istemiyle açılan davanın, taraflar arasında yüklenme ve kefalet senedinden doğan alacak-borç ilişkisi nedeniyle özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile davalı Rektörlük vekillerinin görev itirazının reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Rektörlük vekillerinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE ilişkin Malatya İdare Mahkemesi'nin 17.2.2010 gün ve E:2009/1867 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 4.4.2011 gününde Üyelerden Habibe ÜNAL ve Sıddık YILDIZ'ın KARŞIOYLARI ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Dava, 2547 sayılı Kanun'un 35. maddesi uyarınca davalı Üniversite adına Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmakta olan davacının istifa etmesi nedeniyle, davalı Üniversite lehine yüklendiği senede dayalı yapılan borçlandırma işlemi ile taahhüt ve kefalet senedinin iptali isteğiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları idari

dava türleri arasında sayılmıştır.

2547 sayılı Yasanın 35 inci maddesi uyarınca başka bir üniversitede öğretim üyesi yetiştirme programı kapsamında eğitim yapmak üzere görevlendirilmesindeki amaç göz önünde bulundurulduğunda, davacının bu taahhüt ve kefalet senedini idare ile eşit düzeyde olarak, isteği ve özgür iradesi ile imzaladığından söz etmeye olanak bulunmadığından ortada özel hukuk alanını ilgilendiren bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

İdarece kamu gücüne dayanılarak ve tek taraflı irade ile kurulan taahhüt ve kefalet senedinde yer alan mali yatırımların uygulanmasına ilişkin işlemden kaynaklanan uyuşmazlığın 2577 sayılı Yasanın 2/1-a maddesinde sayılan iptal davaları kapsamında görüm ve çözümünde idari yargı görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca yapılan başvurunun reddi gerektiği görüşüyle, aksi yöndeki karara karşıyız.

Üye Üye

Habibe ÜNAL Sıddık YILDIZ